

DVOJEZIČNI ENGLESKO-SRPSKI REČNIK EKONOMSKIH TERMINA

Milka Marković*

Sažetak: Rad se bavi principima leksikografske standardizacije dvojezičnog englesko-srpskog rečnika ekonomskih termina. Problematika se analizira sa makro i mikrostrukture rečnika. Izlaganje u delu makrostrukture sastoji se od tri odeljka: a. izbor segmenta predmetnog registra, b. broj leksema opšteg jezičkog fonda i c. organizacija leksičkih odrednica. Deo mikrostrukture rečnika takođe se izlaže u tri odeljka: a. termin u izvornom jeziku, b. prevodni ekvivalent i c. definicija značenja.

Ključne reči: leksikografska standardizacija, makrostruktura, mikrostruktura, prevodni ekvivalenti, definicija značenja

Abstract: This paper outlines principles of lexicographical standardization of bilingual English-Serbian dictionary of Economy. The issue is analyzed both from macro and microstructure of the dictionary. The part of macrostructure is divided into three sections: a. economy register segment choice, b. number of lexemes of general language fund, c. organization of lexical entries. The part of microstructure of the dictionary is also organized in three sections: a. term in native language, b. translational equivalent and c. definition of meaning.

Key words: lexicographical standardization, macrostructure, microstructure, translational equivalents, definition of meaning.

Uvod

Analizom postojećih englesko-srpskih rečnika ekonomskih termina, dolazi se do zaključka da ne postoje ustaljeni kriterijumi u pogledu njihove makrostrukture i mikrostrukture. Stoga je cilj ovog rada pokušaj da se definišu jedinstveni principi leksikografske kodifikacije za dvojezični rečnik ekonomskih termina. Postavke rada temelje se na analizi korpusa terminologije iz oblasti ekonomije.

Makrostruktura dvojezičnog englesko-srpskog rečnika ekonomskih termina

Pod makrostrukturom rečnika, podrazumeva se izbor segmenta predmetnog (ekonomskog) registra, broj leksema opšteg jezičkog fonda i organizacija leksičkih odrednica sa aspekta predusretljivosti prema korisniku.

a. Izbor segmenta predmetnog registra iz oblasti ekonomije

Postojeći englesko-srpski rečnici ekonomske terminologije odnose se na oblast ekonomije u celini, pri čemu kriterijuma izbora nema.

Predlog rada je da princip izbora ekonomskih disciplina bude njihova srodnost, kao npr.: finansije, računovodstvo, spoljna trgovina, marketing i slično. Opravdanost ovog principa temelji se na povećanom informativnom potencijalu rečnika koju omogućuje klasifikacija leksičkih odrednica u tematske ili pojmovne celine. Nadalje, izborom više srodnih ekonomskih disciplina postiže se ekonomičnost u broju leksičkih odrednica opšteg leksičkog fonda koje prate svaki pojedinačni segment ekonomske terminologije.

b. Broj leksema opšteg rečničkog fonda

Svi postojeći englesko-srpski rečnici ekonomske terminologije obuhvataju izvestan broj leksema opšteg rečničkog fonda, od kojih su neke više a neke manje prozirne sa aspekta korisnika koji nije stručno lice. Saglasno zaključku T. Prčića (Prčić, 2001a), opšti termini treba da nađu svoje mesto u terminološkim rečnicima, samo je diskutabilan kriterijum njihovog izbora. U ovom radu se preporučuje da taj kriterijum

* Milka Marković, predavač, Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad

bude frekventnost upotrebe lekseme opšteg rečničkog fonda. Polazeći od pretpostavke da će u sastavljanju rečnika biti uključeni kako stručnjaci za svaku ekonomsku disciplinu tako i lingvisti, odluka o pogledu frekventnosti opštih termina donosila bi se njihovim dogovorom. Ovi termini unosili bi se u rečnik samo jedanput, bilo u posebnom odeljku ili sa naznakom da pripadaju odeljku opštih termina za izabranu celinu ekonomskog rečnika.

c. Organizacija leksičkih jedinica

U cilju što lakšeg korišćenja englesko-srpskog ekonomskog rečnika, termini bi trebalo da imaju više nivoa podele u pojmovne celine, u skladu sa vanjezičkom stvarnošću koju predstavljaju. Posmatrano generalno, sve leksičke odrednice treba da budu uređene najjednostavnijim, abecednim redosledom.

Nadalje, predusretljivost prema korisniku, bila bi poboljšana i efektnim slogom i tipografijom, te dopunom rečnika indeksom termina, skraćenica i slično. Uzorni rečnici sa aspekta predusretljivosti prema korisniku su *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama* (Vasić, Prčić, Nejgebauer, 2001) i *Ilustrovani englesko-srpski rečnik* (Zmaj, 2001).

Imajući na umu značaj kompjutera u svakodnevnom životu, svakako je uputno raditi na programski uređenim bazama podataka poput rešenja koja su dostupna internetom.

Mikrostruktura englesko-srpskog ekonomskog rečnika

Pod mikrostrukturom rečnika podrazumeva se broj i kvalitet podataka u leksičkom članku. U postojećim englesko-srpskim ekonomskim rečnicima, ne postoji jedinstven princip u pogledu mikrostrukture. Primera radi, *Englesko-srpski ekonomsko-finansijski rečnik* (2000), koji je najbliži predlogu ovog rada, obuhvata: engleski termin, oznaku za vrstu reči, prevodni ekvivalent (jedan ili više), definiciju značenja za neprevedene i manje poznate termine. Pored toga, za svaku leksičku odrednicu se navode svi termini koji su u vezi sa osnovnom reči. U tekstu koji sledi, analiziraće se termin u izvornom jeziku, kvalitet prevodnog ekvivalenta, kao i elementi leksičkog članka koji bi mogli biti jedinstveni za ceo ekonomski registar.

a. Termin u izvornom jeziku

Ranije spomenuti *Englesko-srpski ekonomsko-finansijski rečnik*, nema fonetsku transkripciju za svaki jednočlani izraz ili za ključnu reč u fraznoj leksemi. Analizom ekonomske terminologije, dolazi se do zaključka da fonetska transkripcija nije neophodan podatak, tim pre što i transkripcija novih anglicizama treba da se izvodi prema izgovoru (Vasić, Prčić, Nejgebauer 2001).

Pored neobavezne transkripcije, preporuka ovog rada je da se za svaki izvorni termin daju unakrsne uputnice za antonime i sinonime, što bi olakšalo produktivno korišćenje ovakvog rečnika.

b. Prevodni ekvivalent

S obzirom na činjenicu da se mnogi izrazi iz izvornog jezika javljaju sa više prevodnih ekvivalenata, uputno je analizirati razloge koji dovode do sinonimnih oblika. Analizom postojećih englesko-srpskih ekonomskih rečnika, može se zaključiti da su razlozi javljanja alternativnih oblika uglavnom primena dva prevodna postupka, najčešće doslovno prevodenje uporedo sa kalkiranjem i transkripcijom i skraćivanje. Primeri za prvi slučaj su: *merger*>*merdžer*, *udruživanje* (transkripcija i doslovan prevod) i *floating exchange rate*>*plivajući devizni kurs*, *fluktuirajući kurs* (kalkiranje i doslovni prevod), a drugi: *just noticeable difference*>*koncept jnd*, *koncept minimalno primetnih razlika*. Normalno je da se paralelni termini nastali dvojnim postupkom prevodenja, koji su zatečeni, moraju tolerisati, ali treba nastojati da se koristi samo jedan prevodni postupak u kreiranju novih ekonomskih termina. Da ne bi bilo nedoumica u pogledu vrste prevodnog postupka, preporuka ovog rada, koji se temelji na zaključcima sa sličnom problematikom, kao i na analizi prevodnih ekvivalenata iz oblasti ekonomije, je da se poštuje sledeća hijerarhija prevodnih postupaka: doslovan prevod, funkcijski ekvivalent, kalkiranje, transkripcija (Prčić, 2001a).

U zatečenoj situaciji kada se mora tolerisati više prevodnih ekvivalenata nastalih na jedan od napred navedenih načina, uputno je poredati prevodne ekvivalente po određenom kriterijumu. Predlaže se da to bude kriterijum frekventnosti upotrebe termina koju bi odredio tim sastavljača ekonomskog rečnika.

c. Definicija značenja

Pod pretpostavkom da će korisnici englesko-srpskog ekonomskog rečnika biti, pored ekonomista, i druga lica koja profesionalno dolaze u kontakt sa ekonomijom, u ovom radu se preporučuje navođenje definicije značenja termina koja bi bila u nadležnosti stručnog dela tima sastavljača rečnika. Pri tome, podrazumeva se uskladenost date definicije sa jezičkim standardom, što bi bila odgovornost jezičkog savetnika u timu. Pored toga, definicija bi trebalo da bude što kraća, po mogućstvu, ne duža od jedne rečenice.

Pored jezičkih parametara, definicija termina može se dopuniti ilustracijom ili dijagramom. Ilustracije mogu da se daju i na nivou makrostrukture rečnika, kao na primer, grafikon rasta cena na tržištu, dijagramski prikaz hijerarhije kompanije i sl.

Zaključak

Navedeni principi za priređivanje englesko-srpskog ekonomskog rečnika predstavljaju pokušaj definisanja principa standardizacije koja je neophodna ne samo na leksikografskom već i na leksikološkom planu. Pri tome valja nastojati da istraživanja o ovoj oblasti budu usklađena sa radom Odbora za standardizaciju srpskog jezika, budući da terminologija predstavlja sastavni deo opšteg jezičkog fonda.

Literatura

- [1] Aćimović, S. et al. (2001) *Ekonomski rečnik*, Ekonomski fakultet, Beograd
- [2] Prčić, T. (2001a) *Dvojezična leksikografija i englesko-srpski/srpsko-engleski rečnik: potrebe i zahtevi novog veka*, saopštenje na Međunarodnom naučnom skupu o leksikografiji i leksikologiji *Deskriptivna leksikografija standardnog jezika i njene teorijske osnove*, SANU Matica srpska, Institut za srpski jezik SANU, Beograd-Novu Sad
- [3] Prčić, T. (2001b) *Adaptacija novih reči iz engleskog jezika prevodjenjem*, saopštenje na VI simpozijumu *Kontrastivna teorijska i primenjena jezička istraživanja*, Filozofski fakultet, JDPL, Novi Sad
- [4] Simurdić, B. (2000) *Englesko-srpski ekonomsko-finansijski rečnik*, Europanon consulting, Novi Sad
- [5] Vasić, V., Prčić, T., Nejgebauer, G. (2001) *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, Zmaj, Novi Sad